

Ειδικά Θέματα Αγροτικής Κοινωνιολογίας

Ενότητα 2^η: Μεταβαλλόμενη ύπαιθρος & Αγροτική
Κοινωνία

Μαρία Παρταλίδου
Τμήμα Γεωπονίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Κεφάλαιο 2^ο: Μεταβαλλόμενη ύπαιθρος και Αγροτική Κοινωνία

Μεταβαλλόμενη ύπαιθρος και Αγροτική αναδιάρθρωση

Διαρκείς και γρήγορες αλλαγές (μέσω της εξέλιξης της τεχνολογίας)

Παγκοσμιοποίηση (οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική)

Νεωτερικότητα

Φωτογραφίες: Μαρία Παρταλίδου

Μεταβαλλόμενη ύπαιθρος - Μετάβαση του αγροτικού χώρου...

Από χώρο
παραγωγής

Σε χώρο
κατανάλωσης

Προϊόντων
Υπηρεσιών
Εμπειριών

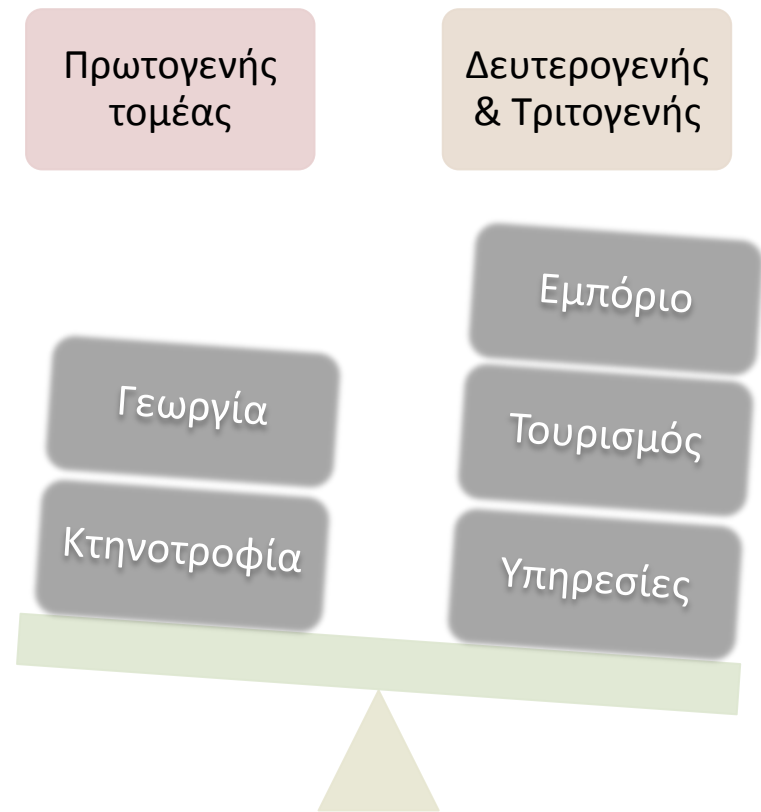

Φωτογραφίες: Μαρία Παρταλίδου

Μετατόπιση ισορροπίας

Από τον Πρωτογενή στο Δευτερογενή & Τριτογενή Τομέα.

- Απελευθέρωση εμπορίου.
- Ελευθερία χωροθέτησης επιχειρήσεων.
- Τεχνολογικές εξελίξεις.
- Αναβαθμισμένες υποδομές στην ύπαιθρο.
- Υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο αγροτικού πληθυσμού.

Ο τομέας των υπηρεσιών στην ύπαιθρο

- Σταθερή μεγέθυνση.
- **Επέκταση του τομέα των δημόσιων υπηρεσιών** (εκπαίδευση, υγεία, τοπική αυτοδιοίκηση).
- **Ανάπτυξη καταναλωτισμού**, η οποία κινητοποίησε το λιανεμπόριο και τις υπηρεσίες αναψυχής.

Πτυχές της αγροτικής αναδιάρθρωσης (1)

- **Άνοδος του βιοτικού επιπέδου** των αγροτικών πληθυσμών.
- **Μείωση των διαφορών** μεταξύ πόλης και υπαίθρου.
- **Έργα υποδομής** στην ύπαιθρο (αλλαγές στο αγροτικό τοπίο).
- **Υιοθέτηση τεχνολογικών αλλαγών** από αγρότες (γίνονται μέρος της καταναλωτικής κοινωνίας).

(Woods, 2011)

Πτυχές της αγροτικής αναδιάρθρωσης (2)

- **Μεταφορά τροφίμων** σε μεγάλες αποστάσεις (ψύξη, δίκτυα μεταφορών).
- **Super markets/Παγκοσμιοποίηση** της αγοράς των γεωργικών προϊόντων.
- **Γεωργική εξειδίκευση.**
- **Μείωση της εξάρτησης των καταναλωτών** από τους τοπικούς προμηθευτές (κλείσιμο μικρών τοπικών επιχειρήσεων).

(Woods, 2011)

Πτυχές της αγροτικής αναδιάρθρωσης (3)

- **Μηχανοποίηση της γεωργίας** (ανεργία και υποαπασχόληση του αγροτικού πληθυσμού).
- **Κινητικότητα του αγροτικού πληθυσμού** (χαλάρωση των δεσμών με τον τόπο και την τοπική κοινωνία).
- **Αστικοποίηση αγροτικών περιοχών** (μόνιμες κατοικίες αστών στην ύπαιθρο).
- **Νέα πρότυπα** του αγροτικού πληθυσμού (οι νέοι φεύγουν για σπουδές).

(Woods, 2011)

Παγκοσμιοποίηση και αγροτικές περιοχές

- **Παγκοσμιοποίηση** : η διασύνδεση των τόπων σε παγκόσμια κλίμακα και σε όλες τις πτυχές της σύγχρονης ζωής, από χρηματοοικονομικές μέχρι πνευματικές.

Τι σημαίνει για τη γεωργία:

- Έλλειψη δύναμης των αγροτικών περιοχών να ελέγξουν τη μοίρα τους – υπαγωγή σε παγκόσμια δίκτυα.

1. Οικονομική παγκοσμιοποίηση

- **Παγκοσμιοποίηση εμπορίου** (η πιο χαρακτηριστική μορφή): συντελείται στα ράφια των super markets.
- **Η 1^η παγκοσμιοποίηση** έγινε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα (με τον σιδηρόδρομο και τα ατμόπλοια).
- **Η 2^η παγκοσμιοποίηση** ξεκίνησε μεταπολεμικά και εντείνεται συνεχώς μέσω της τεχνολογίας.

Συνέπειες της οικονομικής παγκοσμιοποίησης

- Εξειδίκευση της γεωργικής παραγωγής και εξάρτηση των κοινωνιών από παγκόσμιους οικονομικούς παράγοντες.
- **Ανάδυση παγκόσμιων επιχειρήσεων** (τόσο για τα γεωργικά εφόδια, όσο και για τα τρόφιμα).

- **Καθορίζουν τις αγροτικές περιοχές** ως πωλητές ή/και αγοραστές μεγάλης κλίμακας.
- **Κλείνουν τα μικρά τοπικά καταστήματα.**
- **Αποδυναμώνονται οι εθνικές πολιτικές:** ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), ο οποίος ελέγχεται από τις μεγάλες εταιρείες, είναι ο ρυθμιστής της παραγωγής και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο.

2. Παγκοσμιοποίηση της κινητικότητας

- Μετακινήσεις πληθυσμών από και προς τις αγροτικές περιοχές.

Μορφές:

- ✓ Μεταναστεύσεις του αγροτικού πληθυσμού προς άλλους τόπους.
- ✓ Εξοχικές κατοικίες αστών.
- ✓ Καθημερινή παλινδρόμηση αστών.
- ✓ Μετανάστες αγρεργάτες (προβλήματα ρατσισμού στην ύπαιθρο).

Συνέπεια: χαλαρότερο δέσιμο των κατοίκων της υπαίθρου με τον τόπο.

3. Πολιτισμική παγκοσμιοποίηση

- **Ανάδυση της παγκόσμιας (μαζικής) κουλτούρας:**
ίδιες ταινίες, ίδια πρότυπα, ίδια μουσική, ίδια λογοτεχνία.
- **Σε ό,τι αφορά τον αγροτικό χώρο:**
 - ✓ Ωραιοποιημένη εικόνα του αγροτικού χώρου.
 - ✓ Πολλές φορές λανθασμένη εικόνα της φύσης και της σημασίας της για τους τοπικούς πληθυσμούς.

Αντιστάσεις στην παγκοσμιοποίηση

Συγκρουσιακή:

- Το παράδειγμα της Γαλλίας με εκδίωξη των McDonalds.

Πηγή:

http://en.wikipedia.org/wiki/Slow_Movement#/media/File:SlowFoodT_hera06676.JPG

Μη συγκρουσιακή:

- Κίνημα slow food (Ιταλία) αντίθετο στο fast food: Στροφή των καταναλωτών στα τοπικά παραδοσιακά προϊόντα.
- Κίνημα Κοινωνικά Υποστηριζόμενης Γεωργίας π.χ. AMAP στη Γαλλία (απευθείας πώληση προϊόντων από τους γεωργούς στους καταναλωτές και αποκλεισμός των μεσαζόντων).

Βιβλιογραφία

- **Woods, M. (2011).** *Γεωγραφία της Υπαίθρου. Διαδικασίες, αποκρίσεις και εμπειρίες αγροτικής αναδιάρθρωσης.* Πρόλογος & Επιμέλεια Θ. Ανθοπούλου. Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μαρία Παρταλίδου.
«Ειδικά Θέματα Αγροτικής Κοινωνιολογίας. Μεταβαλλόμενη ύπαιθρος &
Αγροτική Κοινωνία». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη
δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS396/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Αλεμπάκη
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015

